

POSTANOWIENIE

18 czerwca 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Paweł Grzegorzcyk

na posiedzeniu niejawnym 18 czerwca 2025 r. w Warszawie
w sprawie ze skargi F.S. i P.Ł.
o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku
Sądu Okręgowego w Szczecinie
z 30 czerwca 2023 r., II Ca 1463/22,
wydanego w sprawie z powództwa F.S. i P.Ł.
przeciwko L. spółce akcyjnej w W.
o zapłatę,

- 1. odrzuca skargę w części, w jakiej została skierowana do pkt 1. I. zaskarżonego wyroku, w zakresie uwzględniającym powództwo, a także do pkt 2 zaskarżonego wyroku, w którym oddalono apelację w pozostałym zakresie;**
- 2. odmawia przyjęcia skargi do rozpoznania w pozostałej części.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 424⁹ k.p.c. Sąd Najwyższy odmawia przyjęcia do rozpoznania skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, jeżeli jest oczywiście bezzasadna. Oczywiście bezzasadność skargi powinna być oceniana w powiązaniu z jej celem, którym jest uzyskanie odszkodowania od Skarbu Państwa z tytułu wydania niezgodnego z prawem orzeczenia sądu (art. 417 § 1 w związku z art. 417¹ § 2 k.c.). Mając na względzie, że odpowiedzialność ta wiąże się z istotą

władzy sądowniczej i niezawisłości sędziowskiej, w judykaturze, przy aprobacie Trybunału Konstytucyjnego, utrwaliło się stanowisko, że niezgodnym z prawem w rozumieniu art. 424¹ § 1 k.p.c. w związku z art. 417¹ § 2 k.c. jest tylko takie orzeczenie, którego nieprawidłowość ma charakter kwalifikowany, elementarny i oczywisty (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 27 września 2012 r., SK 4/11, OTK-A 2012, nr 8, poz. 97 oraz wyroki Sądu Najwyższego z dnia 31 marca 2006 r., IV CNP 25/05, OSNC 2007, nr 1, poz. 17, z dnia 4 stycznia 2007 r., V CNP 132/06, OSNC 2007, nr 11, poz. 174, i z dnia 13 stycznia 2017 r., III CNP 3/16). Rozumiana w ten sposób bezprawność zaskarżonego orzeczenia musi stanowić wykładnik oceny, czy złożona skarga podlega merytorycznemu rozpoznaniu przez Sąd Najwyższy.

W okolicznościach sprawy powodowie F.S. i P.Ł. wskazali, że zaskarżony wyrok jest niezgodny z art. 361 w związku z art. 6 k.c., art. 354 § 1 i 2 k.c. w związku z art. 362 k.c., art. 826 § 1 k.c. i art. 16 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (jedn. tekst: Dz. U. z 2025 r., poz. 367, dalej – „u.u.o.”), art. 254 k.p.c., art. 436 § 1 k.c. w związku z art. 415 k.c., art. 805 § 1 i 2 k.c. i art. 19 ust. 1 u.u.o.

W zakresie, w jakim skarga została skierowana przeciwko pkt 1 zaskarżonego wyroku, w części uwzględniającej powództwo, a także przeciwko pkt 2 zaskarżonego wyroku, w którym oddalono apelację pozwanej L. S.A. w W., skargę należało uznać za niedopuszczalną (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 15 maja 2014 r., III CZP 88/14 - zasada prawna - OSNC 2014, nr 11, poz. 108).

W zakresie, w jakim skarga okazała się dopuszczalna, należało zważyć, że wydatki na najem pojazdu zastępczego poniesione przez poszkodowanego, przekraczające koszty zaproponowanego przez ubezpieczyciela skorzystania z takiego pojazdu, są objęte odpowiedzialnością z tytułu umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych, jeżeli ich poniesienie było celowe i ekonomicznie uzasadnione (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2017 r., III CZP 20/17, OSNC 2018, nr 6,

poz. 56). Kompensacie nie podlegają jednak wszystkie wydatki pozostające w związku przyczynowym z wypadkiem komunikacyjnym, na poszkodowanym spoczywa bowiem obowiązek zapobiegania szkodzie i zmniejszania jej rozmiarów (art. 354 § 2 k.c., art. 362 i art. 826 § 1 k.c.) (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 listopada 2011 r., III CZP 5/11, OSNC 2012, nr 3, poz. 28). W konsekwencji nie mogą być uznane za celowe i ekonomicznie uzasadnione takie wydatki, które nie są konieczne do wyeliminowania negatywnego następstwa majątkowego w postaci utraty możliwości korzystania z uszkodzonego (zniszczonego) pojazdu, gdyż następstwo to może być wyeliminowane – bez uszczerbku dla godnych ochrony interesów poszkodowanego – w inny, mniej uciążliwy dla dłużnika sposób. Jeżeli zatem ubezpieczyciel proponuje poszkodowanemu – we współpracy z przedsiębiorcą trudniącym się wynajmem pojazdów – skorzystanie z pojazdu zastępczego równorzędnego pod istotnymi względami z pojazdem uszkodzonym albo zniszczonym (zwłaszcza co do klasy i stanu pojazdu), zapewniając pełne pokrycie kosztów jego udostępnienia, a mimo to poszkodowany decyduje się na poniesienie wyższych kosztów najmu innego pojazdu, koszty te – w zakresie nadwyżki – podlegają indemnizacji tylko wtedy, gdy poszkodowany wykaże szczególne racje przemawiające za uznaniem ich za celowe i ekonomicznie uzasadnione.

Odnosząc to stanowisko do okoliczności sprawy, należało odnotować, że Sąd Okręgowy – inaczej niż Sąd Rejonowy – ustalił, że ubezpieczyciel zaproponował poszkodowanemu bezpłatną organizację i udostępnienie pojazdu zastępczego w klasie pojazdu uszkodzonego oraz poinformował o akceptowalnej dziennej stawce kosztów najmu w kwocie 135 zł. W złożonej skardze powodowie szeroko podważali to stanowisko, co nie mogło jednak okazać się skuteczne, zważywszy, że w postępowaniu o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 424⁴ zdanie drugie i art. 398¹³ § 2 w związku z art. 424¹² k.p.c.). W sprawie nie ustalono zarazem, aby warunki najmu proponowane przez ubezpieczyciela zawierały klauzule, które pozwalałyby przyjąć, że złożona przez ubezpieczyciela propozycja pomijała *in concreto* godne ochrony interesy poszkodowanego; przeciwnie, Sąd Okręgowy

zwrócił uwagę na niekorzystne dla poszkodowanego postanowienia zawarte w umowie z powodami. Na marginesie należało zauważyć, że z ustaleń dokonanych w ślad za Sądem Rejonowym przez Sąd Okręgowy wynikało, że poszkodowany zawarł umowę najmu z powodami przed zwróceniem się do ubezpieczyciela o informację co do oferty ewentualnego najmu, nie weryfikując rynkowego charakteru stawki najmu.

W zakresie, w jakim w skardze podnoszono, że niższy poziom stawki proponowanej przez ubezpieczyciela wynika z obwarowania najmu licznymi karami umownymi i ograniczeniami, w tym np. z tytułu wyjazdu najętym pojazdem za granicę, przewożenia zwierząt bądź mycia pojazdu, twierdzenie to miało ogólnikowy charakter i nie znajdowało konkretnego odniesienia w wiążącym Sąd Najwyższy stanie faktycznym. Korzystanie z pojazdu zastępczego, niezależnie od warunków najmu, nie jest tożsame z korzystaniem z własnego pojazdu i siłą rzeczy wiąże się z określonymi ograniczeniami. W ramach obowiązku minimalizacji szkody od poszkodowanego można także wymagać, aby skorzystał z tańszej oferty najmu, chociażby przewidywała ona np. dodatkowe obwarowania związane z przewozem zwierząt, jeżeli *in casu* nie godzi to w jego uzasadniony interes, związany z posiadaniem zwierzęcia i swobodą jego przewożenia.

Konkludując, punktem odniesienia przy ocenie, czy wydatki poniesione na najem pojazdu zastępczego, wykraczające poza poziom stawek najmu objęty propozycją złożoną ubezpieczyciela we współpracy z podmiotem wynajmującym pojazdy, mogą być uznane za celowe i ekonomicznie uzasadnione, jest stan faktyczny konkretnej sprawy. Argumenty skargi – w zestawieniu z motywami zaskarżonego wyroku – nie stwarzały w tym kontekście podstaw do przyjęcia, iżby zaskarżony wyrok był nieprawidłowy w sposób oczywisty i widoczny *prima vista*. Całokształt wywodów przedstawionych w skardze stanowił w istocie polemikę ze stanowiskiem Sądu Okręgowego, właściwą środkiem odwoławczym składanym w toku instancji. Formułowane w skardze zarzuty i ich uzasadnienie pomijały natomiast akcentowaną wcześniej specyfikę skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, której zasadność jest warunkowana stwierdzeniem kwalifikowanych, elementarnych błędów w ocenie stanu prawnego, których wykazanie obciąża każdorazowo stronę skarżącą.

Należało tym samym odmówić przyjęcia skargi do rozpoznania.

Z tych względów, na podstawie art. 424⁸ § 1 i art. 424⁹ k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

(M.M.)

[a.ł]